

ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ТА СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В БАЗОВІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ДОСЛІДНИЦЬКОГО НАВЧАННЯ

Мороз І.В.

науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти
Інституту педагогіки НАПН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7076-1038>

Традиційний підхід до навчання не може повністю сприяти розвитку творчих здібностей учнів, оскільки за його умов увага та енергія учнів концентрується в основному на змісті засвоюваного матеріалу. Практичний досвід підтверджує, що ефективне навчання можливе лише тоді, коли учень у процесі навчальної діяльності і життєвої практики використовує знання, здобуті ним самостійно.

Визначаємо наступні чинники, які сприяють організації дослідницької діяльності учнів при вивченні історії в базовій школі і які мають бути враховані при відборі та структуруванні навчального матеріалу: 1) особистісно орієнтований, компетентнісний підхід до організації навчання та відображення в ньому основних етапів навчального дослідження; 2) відповідність навчального навантаження та методики реалізації дослідницької діяльності віковим можливостям учнів; 3) проблемний підхід до подачі навчального матеріалу; 4) використання творчих навчальних ситуацій та стимулювання внутрішньої мотивації учнів до навчання та самоосвіти; 5) орієнтація навчального процесу на отримання певного освітнього результату учнями (повідомлення, доповідь, презентація, реферат, дослідницька робота тощо); 6) структурування змісту за принципом поступового ускладнення пізнавальної навчальної діяльності учнів з метою більшої самореалізації учнів у дослідженні історичних фактів; 7) поетапне, цілеспрямоване формування всіх компонентів дослідницької компетентності учнів з врахуванням їх вікових особливостей.

Вважаємо, що при відборі та структуруванні навчального матеріалу з історії необхідно орієнтуватися на розвиток самостійності та творчості учнів, формування критичного та системного мислення.

Для реалізації дослідницької діяльності на уроках історії, важливо ознайомлювати учнів з різноманітними джерелами інформації, такими як історичні документи, наукові та художні твори, карти, ілюстрації, фотографії, музейні експонати та інші. Це дає змогу учням самостійно (в разі необхідності за допомогою вчителя) аналізувати та розкривати сутність історичних подій, явищ і процесів, описувати діяльність історичних постатей, порівнювати суспільний устрій, релігійні погляди та культурні досягнення народів минулого, а також оцінювати внесок цивілізацій у світову культуру тощо.

Список літератури:

1. Мороз П. В., Мороз І. В. Дослідницька діяльність учнів у процесі навчання всесвітньої історії в основній школі : методичний посібник. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 96 с.

2. Пометун О.І., Ремех Т.О., Малієнко Ю.Б., Мороз П.В. (2021). Модельна навчальна програма «Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Hromad.ta.istor.osv.hal/Doslidzhuyemo.istoriyu.susp.5-6-kl.intehr.kurs.Pometun.ta.in.14.07.pdf>